

Під невсипущим оком Бони

або

Форум у Кременці

Вона була така велична й така загрозливо прекрасна!..

...Тобто, я мала б почати інакше. Мала б сказати, що недавно в Кременці пройшов Х-й українсько-польський літературно-мистецький форум «Діалог двох культур-2014», присвячений 200-річчю Тараса Шевченка, 205-річчю з дня народження Юліуша Словацького та 10-річчю музею Юліуша Словацького.

А після цих слів годилося б назвати шановних організаторів дійства, серед яких — і Міністерство культури України, і Міністерство культури й національної спадщини Польщі, й Тернопільська адміністрація, й Кременецький гуманітарно-педагогічний інститут тощо. Безперечно, слід було б зазначити, що в день відкриття покладались квіти до пам'ятника Шевченку й на могилу Саломеї Словацької, звучали виступи Дмитра Павличка, Маріуша Ольбромського та інших видатних персон. Варто було б додати, що й усі наступні дні були наповнені плідною науковою роботою, де серйозні доповіді переплітались із вишуканими музичними й поетичними виступами.

Але я не годна дотримуватись правил і протоколів. Тому що — вперше побувала в цьому казковому містечку!!! І ще на підступах зустріла мене ВОНА: така велична й така загрозливо прекрасна, така відмінна від усього того, що я бачила досі на кременецьких світлинах, — гора Бона! Укрита кучерявими, зеленими з позолотою лісами, з таємничою фортечкою на маківці. І вже куди не рухаєшся далі, в якій точці Кременця не опиняєшся, — вона, та магічна гора, супроводжує всюди, ти дивишся на неї, а вона дивиться на тебе, і це так захопливо, так бентежно, так неймовірно, що...

...Що перестають існувати будь-які правила!

Саме вона, Бона змусила мене втекти з одного з засідань (хай дарують організатори!) і подертися на її схили. Зблизька вона ще могутніша!. Руїни фортеці — ще загадковіші... Як посвідчує меморіальна дошка, цих мурів не взяв навіть хан Батий... На жаль, сама королева Бона, подекуди, особисто тут так і не побувала!.. Зате привид королеви (дякую тобі, о містична горо!), за свідченнями добрих тутешніх людей, котрі на свої вуха чули від тих, хто бачив це на власні очі, — раз на рік виривається з дна давно засипаного колодязя й блукає колишніми володіннями.

Кременець із гори — просто запаморочливий!..

Отже, саме вона, Бона, змусила мене наступного дня розшукати й відвідати старовинний козацький цвинтар і цілковито занедбаний — але з такими ажурно-витонченими узорами на надгробках-«мацейвах»! — цвинтар єврейський. Під її пильним поглядом я ходила поміж старовинними церквами, в одній із котрих плакав маленький Юліуш, розчулений вінчальною церемонією, коли мама вдруге виходила заміж, й — чудовезними мальовничими двориками.

Під її, Бониним, невідривним зором відбувались і всі дійства та засідання Форуму, які проходили в Музеї Словацького. О, той музей досі повниться сміхом мазунчика Юліуша, мазурками й вальсами (упевнена, були й українські мелодії!) пишних родинних прийомів і...

...Тут знову категорично відступаю від правил і всякої логіки (Бона — все через неї!). Бо мушу сказати про не менш гарнезних людей, пов'язаних із цим домом-музеєм, який перебуває під Бониною недремною опікою.

Що перша людина — то Роман Лубківський (гадаю, всякі епітети тут зайві, ім'я-бо промовляє саме за себе). Саме він, вклавши чимало сил у розбудову Музею, в активне довголіття Форуму, ба навіть в облаштування вже згаданого козацького цвинтаря, — загітував мене взятися за написання статті про Словацького і стати учасницею цього непересічного заходу, а це було ой як непросто. Сам Роман Мар'янович приїхати, на жаль, не зміг, але шанобливе й подячне згадування його імені майже відтворювало його особисту присутність.

...Що друга людина — то професор Ростислав Радишевський, який, попри шалену зайнятість, став безвідмовним заочним порадником мені — незнайомій людині. Також — допоміг потрапити в Кременець і — вразив безмежністю своїх знань, діянь, зацікавлень.

...Що наступні люди — то безконечно симпатичні письменники Василь Горбатюк і Валерія Богуславська, з якими за виграшки долались усі часові й просторові кременецькі відстані!..

Звичайно, приємними були й миттєвості нарешті «очного» знайомства з такою милою і простою Теодозією Зарівною, діалогів з польськими письменниками: великим дотепником Каземіжем Бурнатом, сонячно-привітною Евою Найвер, по-дитячому безпосередніми Вольдемаром і Стефанією Міхальськими... Взагалі, поляки виражали свою гарячу підтримку й щирі співчуття Україні, за що їм усім — окрема дяка.

Нарешті — господиня Форуму, директор музею Юліуша Словацького, поетка й науковець, яка, проте, великодушно пожертвувала своїми виступами заради виступів гостей, — зворушлива Тамара Сеніна. Ця тиха й наче аж якась сором'язлива жінка насправді винесла на своїх плечах всі шаленості організаційних моментів, а потім мужньо зустріла-провела всіх учасників Форуму, зумівши кожного наділити своєю увагою і ласкавим словом. Коли ж по поверненню додому я детальніше розглянула впорядковані й видані п.Тамарою та її невтомним колективом «Фрагменти щоденника», «Листи до матері» Юліуша Словацького й портрети-візії «близьких його серцю» жінок... Була просто вражена: ТАК гарно, так душевно зробити цю велику роботу можна лише глибоко ЛЮБЛЯЧИМ серцем!..

Я теж назавжди полюбила цих людей, полюбила це місто, полюбила Юліуша Словацького... Тому дуже сподіваюсь, що в темі «Словацький і Уманщина», з якою пощастило виступати і яка викликала жвавий інтерес, знайдуться нові ниточки, які приведуть мене сюди й наступного року...